

MONITORUL SĂNĂTĂȚII

**MAJORAREA PREȚURILOR LA PRODUSELE
DE TUTUN PRIN CREȘTEREA COTEI DE
IMPOZITARE ESTE O MODALITATE
ULTRAEFICIENTĂ DE REDUCERE A
CONSUMULUI TABAGIC.
IMPOZITUL DE ACCIZĂ ȘI SISTEME DE
IMPOZITARE.**

Acest material apare în cadrul proiectului "Monitorul Sănătății pentru o bună guvernare în RM" implementat de Centrul pentru Politici și Analize în Sănătate cu suportul financiar al Fundației Soros-Moldova/Departamentul Sănătate Publică. Informațiile prezentate nu sunt împărtășite neapărat de Fundația Soros-Moldova.

Majorarea prețurilor la produsele de tutun prin creșterea cotei de impozitare este o modalitate ultraeficientă de reducere a consumului tabagic.

Impozitul de acciză și sisteme de impozitare.

IMPOZITUL DE ACCIZĂ

Acciză – impozit de stat care se percepe, direct sau indirect, asupra unor mărfuri de consum. Subiecți ai impunerii sunt antrepozitarul autorizat care produce și/sau prelucrează mărfuri supuse accizelor pe teritoriul Republicii Moldova, precum și persoanele juridice și persoanele fizice care importă mărfuri supuse accizelor. Mărfurile sînt supuse accizelor la momentul expedierii (transportării) acestora din antrepozitul fiscal și/sau importului acestora în Republica Moldova.¹

Conform practicii internaționale accizele pot să fie speciale (taxă fixă) sau ad valorem (taxă procentuală). Acciza specială este percepută în funcție de cantitate. Adică în calcul pentru o țigaretă, pachet sau kilogram (de exemplu, 1,50 USD per pachet, indiferent de prețul acestuia). Rata sau acciza ad valorem este stabilită ca procent din valoarea produsului. Costul produsului se estimează în funcție de prețul producătorului (de exemplu, 80% din prețul invocat de producător) sau din prețul achitat de consumatori (de exemplu, 70% din prețul de vânzare cu amănuntul).

TAXA DE ACCIZĂ SPECIALĂ

AVANTAJE

- **Predictibilitate.** Întrucât impozitul este independent de variațiile de preț, volumul veniturilor fiscale nu se modifică la reevaluarea de către producător. Astfel se asigură protecția veniturilor de stat de efectele concurenței sau de manipularile de prețuri operate de către producători. Guvernul poate prognoza volumul de venituri fiscale în funcție de cererea de produse din tutun.
- **Majorarea prețului la toate produsele.** Taxele speciale sunt niște cote fixe și nu depind de politicile de prețuri ale companiilor producătoare. În plus, deoarece impozitarea se face pentru toate produsele după o cotă unică, crește prețul la întreg spectrul de articole. Taxele speciale reduc din diferența de preț între produsele de tutun mai ieftine și cele mai scumpe.
- **Simplitate în estimarea volumului de impozitare.** Taxele de acciz speciale se percep în raport de cantitate și deci pentru calcule este suficient a defini cu precizie ceea ce constituie o unitate sau cantitatea.
- **Simplitatea administrării fiscale.** Costurile legate de administrarea impozitelor de acciză speciale sunt minime, deoarece este mult mai simplu calculul per cantitate de produs decât operațiunea de estimare a costului acestora. Spre deosebire de TVA, care se încasează la mai multe etape de producere, taxa specială se impune o singură dată – fie de la producător/importator, fie de vânzătorii cu bucată, prevedere care exclude eschivarea de la plata impozitului și crește eficiența percepției acestuia.

INCONVENIENTE

- **Devalorizarea taxei percepute din cauza inflației.** Taxa de acciz nu este relaționată la modul direct cu prețul articolului, de aceea nu poate fi racordată automat funcție de parametrii inflației. În aceste condiții guvernele sunt puse în situația de a crește taxa de impozit sau să opereze completări în legislația fiscală pentru a asigura ajustarea automată a taxei percepute în conformitate cu rata inflației.
- **Posibilitatea scadenței prin modificarea caracteristicilor produsului.** Companiile producătoare pot atenua efectele impozitului special asupra ratei de consum începând să confecționeze, de exemplu, țigarette mai voluminoase sau mai lungi în condiția în care taxa se aplică per unitate, sau prin modelarea unor pachete mai voluminoase, dacă impozitul se percepe per pachet.

ACCIZELE AD VALOREM

AVANTAJE

- **Ajustarea automată conform ratei de inflație.** Deoarece impozitul depinde de prețul produsului, acesta se ajustează automat în raport cu rata de inflație.
- **Impozitarea supraprofitului marginal.** Acciza ad valorem determină scăderea venitului marginal al producătorului, pentru că o parte din fiecare creștere de preț/venit se percepe de către stat ca și taxă fiscală.

INCONVENIENTE

- **Sunt mai puțin predictibile veniturile fiscale.** Deoarece taxa ad valorem depinde de valoarea produsului este dificilă prognoza viitoarelor încasări fiscale.
- **Dificultatea calculelor pentru mărirea taxei.** Spre diferență de taxa specială, care se aplică simplu calculând cantitatea articolelor impozitate, taxa ad valorem cere eforturi contabile importante de estimare a plăților. În plus producătorii pot manipula ușor cu prețurile pentru a se eschiva de la impozite mai mari
- **Preturile mici.** Producătorii sunt mai tentați să producă articole mai ieftine, pentru că impozitul perceput depinde de prețul produsului. Acest aspect face ca produsele să fie mai accesibile pentru tineret și categoriile sărace de populație.
- **Formarea decalajelor de preț între diferite produse.** Impozitarea ad valorem majorează diferența de prețuri, fapt ce îi poate determina pe mulți fumători să-și procure produse mai ieftine, ceea ce la rândul-i diminuează efectele impozitului crescut asupra consumului.
- **Dificultăți de administrare fiscală.** Auditul prețurilor la diferite produse de tutungerie impune existența unui sistem viguros de percepere a impozitelor. În statele ce au un sistem deficient de percepere a impozitelor devine adesea imposibil aflarea fluxului plătitor de venituri fiscale, mai ales dacă prețurile de piață nu sunt stabilite la modul convenit sau nu sunt monitorizate exigent.

¹ TITLUL IV ACCIZELE Codul fiscal al Republicii Moldova nr. 1163-XIII din 24.04.1997

SISTEME DE IMPOZITARE

Sistemele simple și unificate de impozitare reprezintă o modalitate eficientă de reducere a consumului de tutun, ele facilitează administrarea și creșterea fluxului de venituri fiscale. Într-o serie de state funcționează sisteme de impozitare pe mai multe nivele, în cadrul cărora articolele de tutungerie sunt impozitate cu taxe dependente de anumite caracteristici ale produsului (de exemplu categoria de preț cu sau fără filtru, fabricate manual sau industrial).

- **Sistemele de impozitare pe nivele diferite** îi stimulează pe producători să manipuleze prețurile pentru a se eschiva de plata unor impozite mai mari.
- **Când taxele cresc pe diferite nivele**, diferența de prețuri stimulează de fapt substituirea articolelor mai scumpe cu cele de preț mai mic și astfel **nu se atinge efectul de reducere a consumului de tutun**.

CONCLUZII

- În majoritatea statelor cu nivel redus și mediu de venituri este de preferat să se facă apel la **taxele speciale de impozitare** și nu la cele ad valorem, deoarece **taxa fixă (specială) este corectată în ritm sincronic cu inflația**.
 - **Impozitul special** previne modificarea parametrilor producției și după ce se taxa este majorată scăderea consumului este mai clar influențată decât de impozitul pe valoare.
 - **Impozitul special** este mai simplu de administrat și garantează predictibilitatea veniturilor la bugetul de stat.
- **Ajustarea taxelor speciale** se va efectua astfel încât să rezulte creșterea prețului de vânzare cu amănuntul cu cel puțin suma procentului de inflație și nivelul venitului pe cap de locuitor.
- **Sistemele simple și unificate de percepere a impozitelor** constituie o modalitate eficientă de reducere a consumului de produse tabagice și permit creșterea veniturilor fiscale și a eficienței de administrare fiscală.

Surse:

- Yurekli A. Tool 4: Design and administer tobacco taxes. In: Yurekli A, de Beyer J, editors. World Bank economics of tobacco toolkit. Washington, D.C.: World Bank; No date.
- Sunley EM, Yurekli A, Chaloupka FJ. The design, administration, and potential revenue of tobacco excises. In: Jha P, Chaloupka FJ, editors. Tobacco control in developing countries. New York: Oxford University Press, Inc.; 2000.